

Wat meet de werkbaarheidsmonitor?

Mogelijke stressoren

1. Werkdruk
2. Emotionele belasting
3. Afwisseling in het werk
4. Autonomie of zelfstandigheid
5. Ondersteuning door directe leiding
6. Arbeidsomstandigheden (fysiek)

=WERKBAARHEIDSRISICO'S

Mogelijke stressreacties

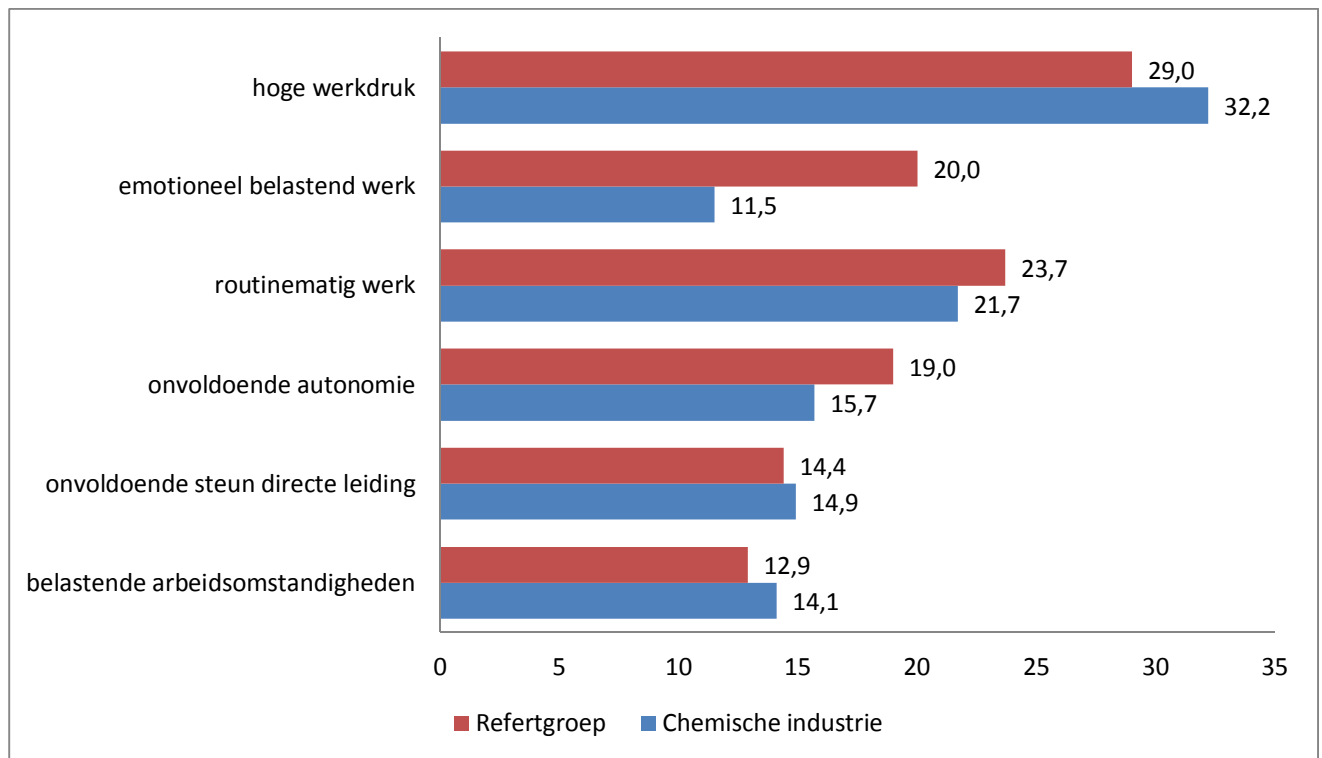
1. Psychische vermoeidheid
2. Motivatie
3. Leermogelijkheden
4. Werk-privé balans

= WERKBAARHEIDSKNELPUNTEN

De werkbaarheidsmonitor meet vier onderdelen van kwaliteit van de arbeid: 1) **psychische vermoeidheid** (of werkstress), 2) **welbevinden in het werk** (of motivatie), 3) **leermogelijkheden** en 4) **werk-privé-balans**. Deze vier onderdelen samen worden aangeduid als de werkbaarheidsknelpunten.

Hoe problemen met werkbaarheid ontstaan, wordt bepaald door 6 werkaspecten: 1) **werkdruk**, 2) **emotionele belasting**, 3) **afwisseling in het werk** (versus routinematig werk), 4) **autonomie**, 5) **ondersteuning door directe leiding** en 6) **arbeidsomstandigheden**. Deze zes factoren bepalen dus of een job als werkbaar wordt ervaren en worden **werkbaarheidsrisico's** genoemd.

Werkbaarheidsrisico's in de chemische industrie (2013)

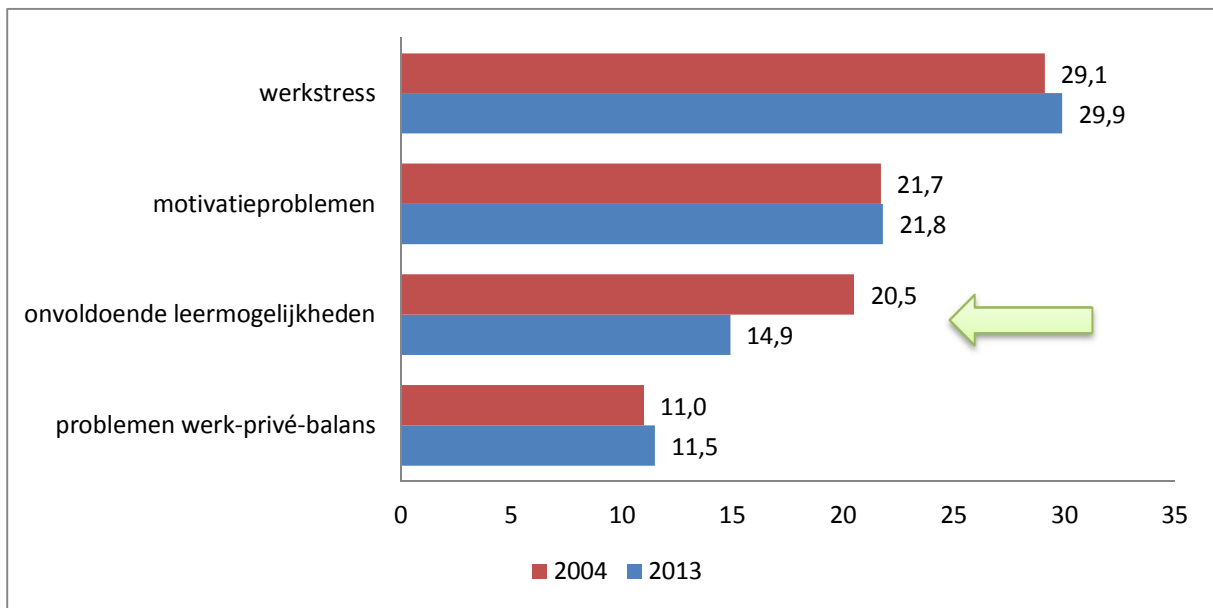

Aangepast overgenomen van de Vlaamse werkbaarheidsmonitor 2004/2013. SERV Stichting Innovatie en Arbeid. (in percentage werknemers).

De chemische industrie laat een positiever beeld zien dan de referentiegroep op vlak van emotioneel belastend werk, routinematig werk en onvoldoende autonomie. In de chemische sector heeft 11,5% emotioneel belastend werk (versus 20,0% voor de referentiegroep), 21,7% heeft routinematig werk (versus 23,7% voor de referentiegroep) en 15,7% van de werknemers in de chemische sector ervaren onvoldoende autonomie (versus 19% voor de referentiegroep).

Anderzijds heeft een groter aandeel werknemers in de chemische sector te maken met hoge werkdruk (32,2%) vergeleken met het aandeel werknemers in de referentiegroep (29%). Ook inzake (fysiek) belastende arbeidsomstandigheden scoort de chemische industrie relatief hoger: 14,1% in de chemie versus 12,9% in de referentiegroep.

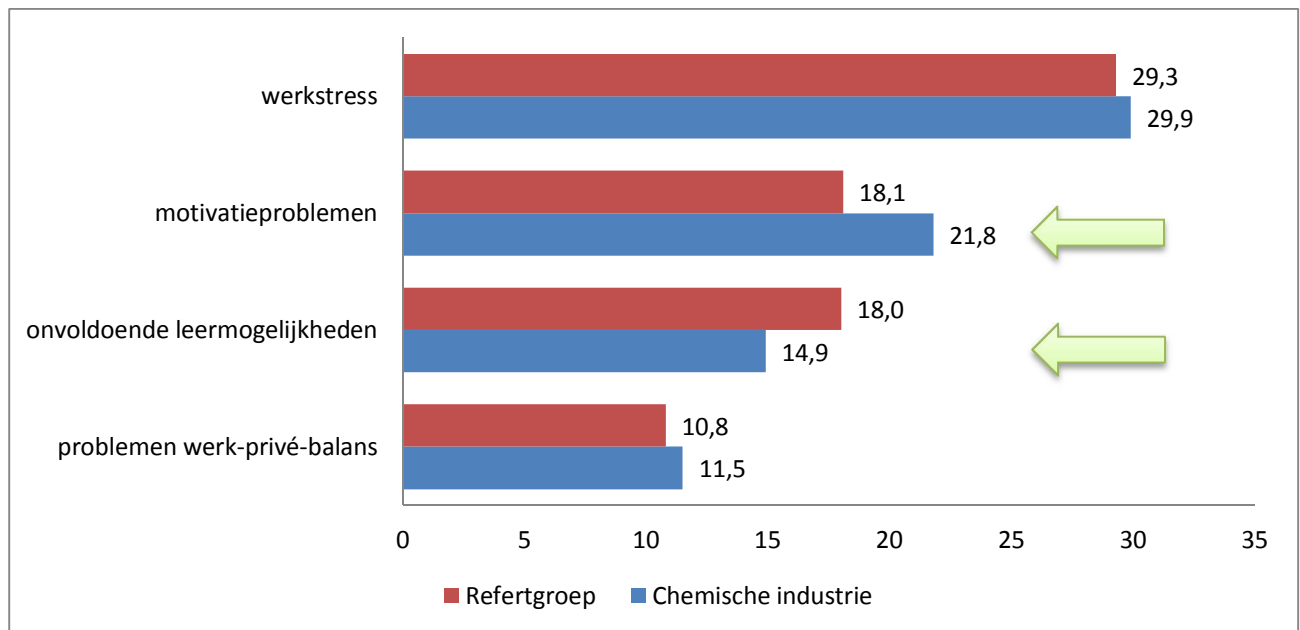
Evolutie werkbaarheidsknelpunten in de chemische industrie

Aangepast overgenomen van de Vlaamse werkbaarheidsmonitor 2004/2013. SERV Stichting Innovatie en Arbeid. (in percentage werknemers).

Een vergelijking van de scores voor elk van de vier werkbaarheidsknelpunten in 2004 en in 2013 leert ons dat het aandeel werknemers in de chemie dat onvoldoende leermogelijkheden in de job ervaart gedaald is van 20,5% in 2004 tot 14,9% in 2013. De overige verschillen tussen 2004 en 2013 zijn statistisch niet significant.

Werkbaarheidsknelpunten in de chemische industrie (2013)

Aangepast overgenomen van de Vlaamse werkbaarheidsmonitor 2004/2013. SERV Stichting Innovatie en Arbeid. (in percentage werknemers).

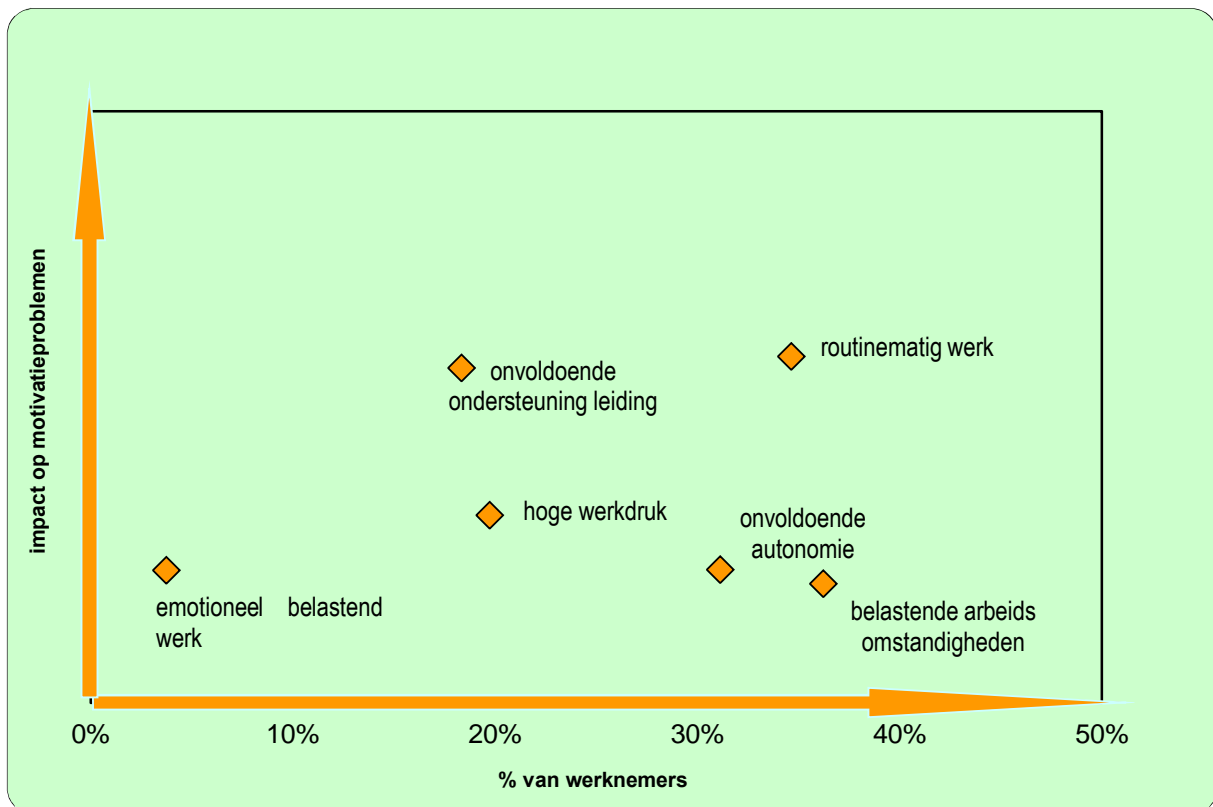
Wanneer we de percentages voor elk van de vier werkbaarheidsknelpunten voor werknemers in de chemie vergelijken met de percentages van de referentiegroep dan stellen we weinig verschillen vast.

Het aandeel werknemers in de chemische sector dat onvoldoende leermogelijkheden heeft, ligt wel veel lager dan het aandeel binnen de referentiegroep (14,9% versus 18,0%).

Hoewel de overige verschillen statistisch niet significant zijn, zien we ook op vlak van motivatieproblemen verschillen (21,8 in de chemie versus 18,1% voor de referentiegroep): een relatief groter aandeel werknemers in de chemische industrie rapporteert met andere woorden motivatieproblemen.

Risicoprofiel motivatieproblemen arbeiders in de chemische industrie (2013)

Onderstaand risicoprofiel geeft de **ernstgraad** weer van de 6 werkbaarheidsrisico's voor motivatieproblemen. Deze ernstgraad van een werkbaarheidsrisico wordt bepaald door het aandeel werknemers dat ermee te maken heeft (horizontale as) en door de kans dat werknemers door dit risico motivatieproblemen krijgen (verticale as).

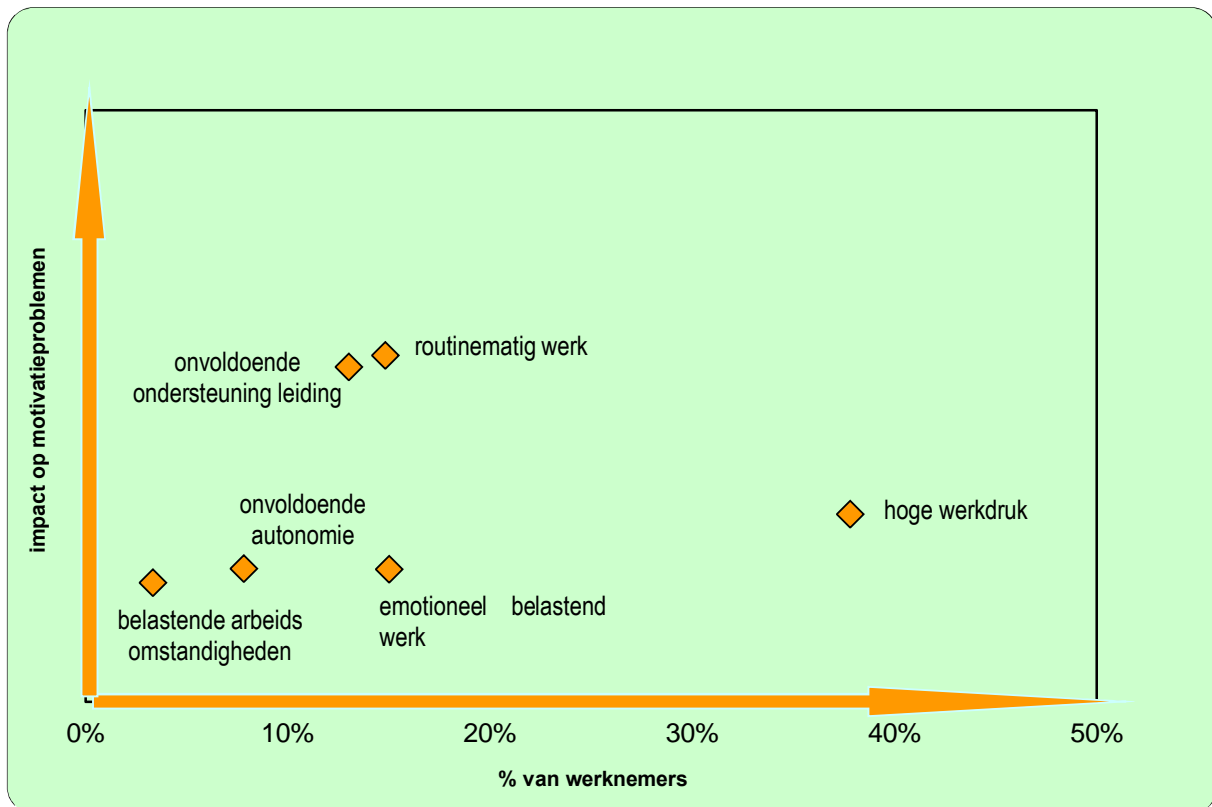

Vlaamse werkbaarheidsmonitor 2004/2013. SERV Stichting Innovatie en Arbeid.

Voor arbeiders in de chemische industrie geldt dat belastende arbeidsomstandigheden relatief het meeste voorkomen (36,2%) maar de impact op motivatieproblemen is relatief laag: de kans dat arbeiders door belastende arbeidsomstandigheden motivatieproblemen krijgen is klein.

Ook routinematig werk komt relatief vaak voor (34,6%) en heeft tegelijk de grootste impact op motivatieproblemen: de kans dat arbeiders in de chemie motivatieproblemen krijgen door een tekort aan afwisseling in de jobuitoefening is groot. Onvoldoende ondersteuning van de directe leiding komt anderzijds minder voor bij arbeiders in de chemie (18,3%), maar kent wel een relatief grote impact op motivatieproblemen.

Risicoprofiel motivatieproblemen bedienden in de chemische industrie (2013)

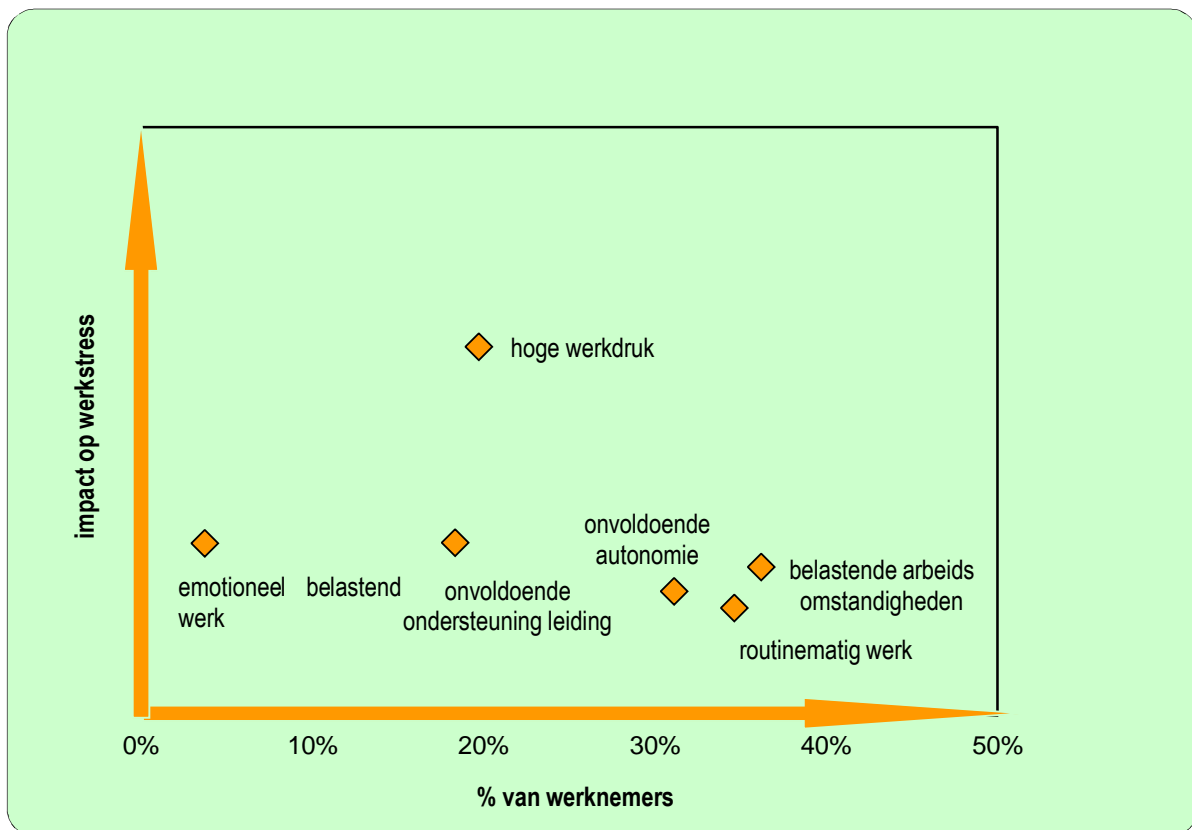

Vlaamse werkbaarheidsmonitor 2004/2013. SERV Stichting Innovatie en Arbeid.

Hoge werkdruk komt het meeste voor bij bedienden in de chemische sector: 37,8 % van de bedienden ervaart een hoge werkdruk. Anderzijds blijkt de impact van hoge werkdruk op motivatieproblemen eerder gemiddeld vergeleken met de overige werkbaarheidsrisico's.

Routinematig werk en onvoldoende ondersteuning van de directe leiding komen relatief minder voor (resp. 14,8% en 13%) dan hoge werkdruk maar hebben langs de andere kant de grootste impact op motivatieproblemen voor bedienden in de chemie: de kans dat motivatieproblemen opduiken als gevolg van onvoldoende afwisseling in het werk en door onvoldoende ondersteuning van de directe leiding is dus relatief groot.

Risicoprofiel werkstress arbeiders in de chemische industrie (2013)

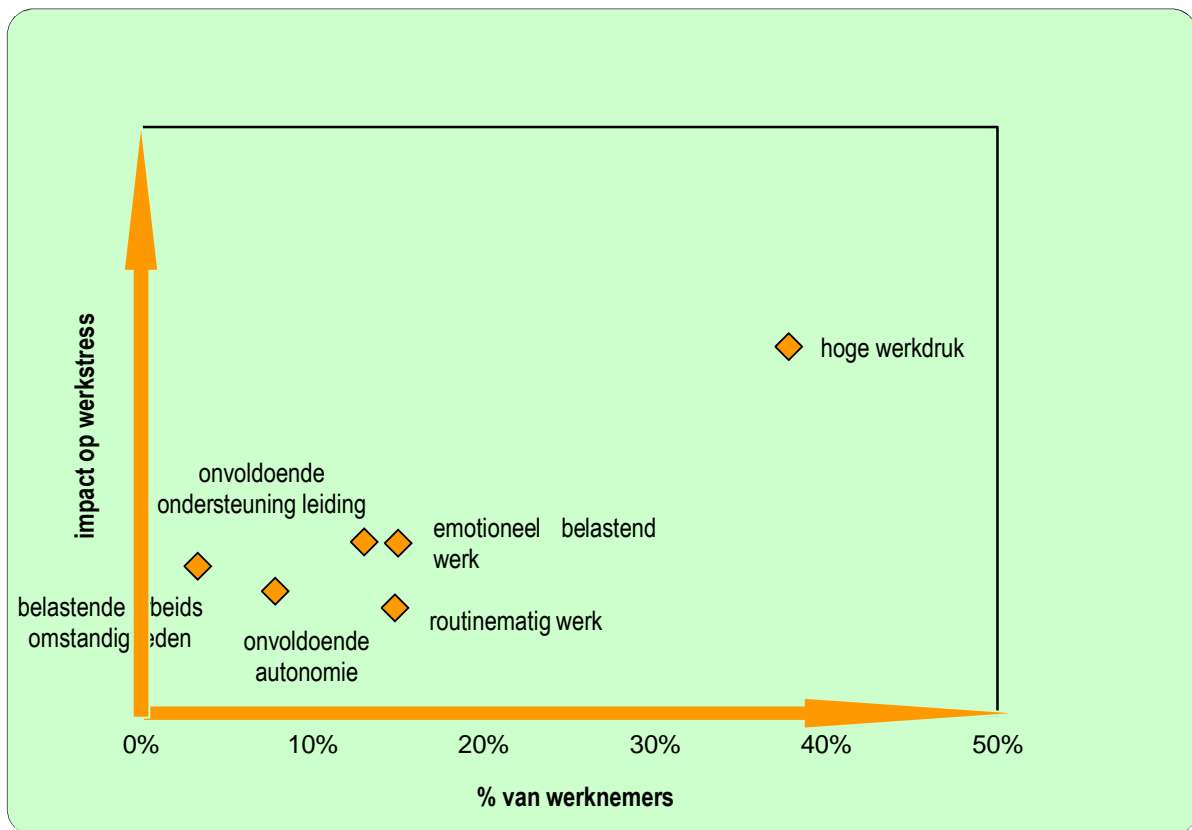

Vlaamse werkbaarheidsmonitor 2004/2013. SERV Stichting Innovatie en Arbeid.

Het aandeel arbeiders in de chemie dat met (fysiek) belastende arbeidsomstandigheden te maken heeft, is groot (36,2 %), wat eveneens geldt voor routinematig werk (34,6%) en onvoldoende autonomie (31,1%). De kans dat arbeiders door belastende omstandigheden, te weinig afwisseling in het werk of onvoldoende autonomie werkstress krijgen is echter relatief klein.

Hoge werkdruk heeft de grootste impact op werkstress bij arbeiders uit de chemie: de kans dat arbeiders werkstress ervaren als gevolg van een hoge werkdruk is groot. Anderzijds krijgt slechts ongeveer 1/5 van de arbeiders in de chemie te maken met dit werkbaarheidsknelpunt.

Risicoprofiel werkstress bedienden in de chemische industrie (2013)

Vlaamse werkbaarheidsmonitor 2004/2013. SERV Stichting Innovatie en Arbeid.

Voor bedienden in de chemische sector is hoge werkdruk duidelijk de belangrijkste risicofactor: niet alleen wordt een groot aandeel bedienden in de chemische industrie hiermee geconfronteerd (37,8%), ook de impact op werkstress is relatief groot: de kans dat bedienden in de chemie werkstress ervaren als gevolg van hoge werkdruk is aanzienlijk. Hoge werkdruk verhoogt dus de kans op werkstress.

Onvoldoende ondersteuning van de directe leiding en emotioneel belastend werk hebben eveneens een relatief grote impact op werkstress voor bedienden in de chemie maar deze risicofactoren zijn minder cruciaal omdat minder bedienden hiermee geconfronteerd worden (resp. 13% en 15%).

Arbeidstijden van werknemers in de chemische industrie (2013)

	Chemische industrie	Secundaire sector
Aantal werkuren per week	42,6	41,7
Aantal overuren per week	3,9	3,6
Overuren, recuperatie van overuren (% werknemers)		
frequent overuren zonder recuperatie	26,1	19,3
frequent overuren met recuperatie	9,5	12,2
nooit/soms overuren	64,4	68,5
Nachtwerk (% werknemers)		
geen nachtwerk	76,3	86,2
1-2 keer/maand	3,7	3,5
3-10 keer/maand	18,7	8,4
>10 keer/maand	1,3	2,0

Aangepast overgenomen van de Vlaamse werkbaarheidsmonitor 2004/2013. SERV Stichting Innovatie en Arbeid.

Wat de arbeidstijden betreft stellen we vast dat een groter aandeel van werknemers in de chemie frequent overuren uitvoert: 35,6% van de werknemers in de chemie vergeleken met 31,5% in de secundaire sector. Bovendien presteert een groter aandeel werknemers in de chemie overuren zonder recuperatie vergeleken met het aandeel in de secundaire sector als geheel (26,1% versus 19,3%).

Nachtwerk komt frequenter voor in de chemische sector (23,7%) vergeleken met de secundaire sector (13,8%). Omgekeerd geldt dat 76,3% van de werknemers in de chemie geen nachtwerk uitvoert. 18,7% van de werknemers in de chemische industrie voert 3 tot 10 keer per maand nachtwerk uit, een percentage dat veel hoger ligt vergeleken met de secundaire sector als geheel (8,4%).

Haalbaarheid pensioen van werknemers in de chemische industrie vergeleken met de secundaire sector (2013)

	Chemische industrie	Secundaire sector
Haalbaarheid pensioen (% werknemers)		
ja	62,1	62,4
ja, mits aangepast werk	31,8	32,2
neen	6,1	5,4

Aangepast overgenomen van de Vlaamse werkbaarheidsmonitor 2004/2013. SERV Stichting Innovatie en Arbeid. (in percentage werknemers).

Hoewel het aandeel werknemers dat denkt niet in staat te zijn om de huidige job te blijven uitvoeren tot aan het pensioen weliswaar hoger ligt bij werknemers uit de chemie vergeleken met de totaliteit van werknemers uit de secundaire sector (6,1% versus 5,4%) vertonen bovenstaande cijfers globaal genomen hetzelfde patroon: de inschatting van de haalbaarheid van het blijven voortzetten van de huidige job tot aan het pensioen laat vergelijkbare cijfers zien voor de chemie vergeleken met de secundaire sector als geheel.

Bronnen

Bourdeaud'hui, R. & Vanderhaeghe, S. (2014). Sectorprofiel werkbaar werk in de chemische industrie 2004 – 2013. Werkbaarheidsprofiel op basis van Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Werknemers 2004-2013. Stichting Innovatie en Arbeid – SERV, Brussel.